

APROBAT

Consiliul Uniunii Avocaților
din Republica Moldova
Decizia nr. 2 din 30.03.2012

RECOMANDĂRI

PRIVIND CUANTUMUL ONORARIILOR AVOCAȚILOR ȘI COMPENSAREA
DE CĂTRE INSTANȚELE DE JUDECATĂ A CHELTUIELILOR DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ**I. Recomandarea privind cuantumul
onorariilor orare și fixe**

1. Prezenta Recomandare se va aplica împreună cu prevederile Legii cu privire la avocatură și cele ale Statului profesiei de avocat, care reglementează remunerarea muncii avocaților. Drept izvor de referință în materie de metodologie la stabilirea formelor de asistență juridică și a modalităților de remunerare a avocaților se va aplica și Regulamentul cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat, aprobat de Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, dar cu excluderea prevederilor referitoare la calculul onorariilor în „unități convenționale”.
2. Contractele de asistență juridică trebuie să fie întocmite în formă scrisă și înregistrate în modul stabilit.
3. Avocaților li se recomandă să stabilească tarife orare sau fixe proprii, care să fie practicate constant pe parcursul anumitor perioade de timp. De asemenea, se recomandă revizuirea periodică (de ex., anuală) a tarifelor proprii, ținând cont de experiența acumulată în ariile proprii de practică, precum: rata inflației, creșterea coșului minim de consum, alte circumstanțe economice și criterii obiective.
4. Se recomandă ca tarifele orare sau fixe să fie comunicate clienților din timp, în așa mod ca, atunci când se negociază tariful forfetar, să se poată face referință la acel orar pentru a explica suma onorariului. Mai mult, dacă se va conveni cu clientul (și) asupra unui onorariu de succes, avocatul i-ar putea acorda clientului anumite reduceri la onorariul orar sau fix.
5. Un diapazon rezonabil și recomandabil pentru mărimea tarifelor orare ale avocaților din Republica Moldova este între **50 și 150 euro/oră**, deși avocații sunt absolut liberi să-și stabilească tarifele orare și în afara diapazonului menționat. Stabilirea unor tarife orare mai mari de 150 euro/oră sau mai mici de 50 euro/oră va depinde exclusiv de înțelegerea părților.
6. În cazul în care se optează pentru un tarif orar, avocații vor ține evidența strictă a timpului și vor prezenta clienților rapoarte privind numărul de ore lucrate. Rapoartele vor conține o descriere a acțiunilor de asistență juridică întreprinse de avocat, precum evidența timpului de lucru aferent. Un model de raport se conține în Anexa 1.
7. În cazul în care se optează pentru tarife fixe, avocații vor coordona cu clienții mărimea acestora pentru fiecare acțiune în parte. Un exemplu de abordare a opțiunii tarifelor fixe este prezentat în Anexa 2.
8. În cazul în care acordarea asistenței juridice calificate implică deplasarea avocatului în altă localitate, acestuia i se compensează cheltuielile confirmate de deplasare.

**II. Recomandarea privind cuantumul
onorariilor de succes**

9. Avocatul va coordona din timp cu clientul noțiunea de „succes” pentru a determina condițiile de achitare a onorariului de succes.
10. Nu întotdeauna „succes” înseamnă admiterea integrală a cererilor formulate de avocat; noțiunea de „succes” ar putea însemna și o admitere parțială a cererilor formulate de avocat, atâta timp cât un asemenea rezultat ar plasa clientul într-o situație favorabilă. Extinderea noțiunii de „succes” trebuie să fie descrisă în contracte cât se poate mai clar. Se recomandă și includerea unor clauze contractuale în scopul protejării intereselor avocatului de renunțări abuzive ale clienților la asistența avocatului pe „ultima sută de metri” pentru a evita plata onorariului de succes.
11. Cea mai frecventă metodă de determinare a onorariului de succes este stabilirea unui procent din valoarea acțiunii; deși pot fi practicate și orice alte metode.
12. Mărimea onorariilor de succes ale avocaților, de regulă, descreește pe măsura creșterii valorii litigiului. Deși avocații sunt absolut liberi să-și negocieze cuantumul onorariilor de succes, un plafon de 17% din valoarea acțiunii pare a fi unul rezonabil. La negocierea cuantumul onorariilor de succes, mai ales în raport cu persoanele social-vulnerabile, se va acorda o atenție deosebită concilierii unor asemenea onorarii cu normele deontologice ale profesiei de avocat.

**III. Recomandarea privind compensarea
de către instanțele de judecată a cheltuielilor
de asistență juridică**

13. Cheltuielile pentru asistența juridică suportate de către părți fac parte din cheltuielile de judecare a pricinii. Conform art. 96 CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de asistență juridică acordată de avocați, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Avocații trebuie să conștientizeze și să le explice clienților că deciziile judecătorești nu pot afecta mărimea onorariilor, ci doar a compensațiilor pe care le pot primi clienții lor pentru cheltuielile respective.
14. Legislația națională nu prevede mecanisme clare și explicate cu privire la determinarea criteriilor de apreciere a caracterului real, necesar și rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică. Totodată, practica instanțelor naționale nu este uniformă în cazurile de compensare a cheltuielilor de asistență juridică. Astfel, în unele hotărâri judiciare sunt descrise motivele admiterii/respingerii pretențiilor, iar în altele fiind pronunțată admiterea sau respingerea acestora fără un anumit suport justificativ al pretențiilor.

15. Pornind de la practica CEDO, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.
16. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente:
 - dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată);
 - copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație;
 - listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.
17. La determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de:
 - complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea problemelor juridice ridicate de speță;
 - aportul avocatului la soluționarea cauzei;
 - timpul și munca depusă de avocat;
 - aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.);
 - faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare;
 - rezultatul obținut;
 - restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei;
 - natura și durata relației dintre avocat și client;
 - experiența, reputația și abilitatea avocatului;
 - justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză;
 - suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză;
 - alți factori, la discreția instanței.

Se recomandă ca avocații să-și încurajeze clienții să atace cu apel sau recurs (după caz), hotărârile judecătorești, atunci când nu sunt de acord cu mărimea compensației, în partea respectivă, chiar și atunci când clientul este satisfăcut de decizia luată în fond în cauza respectivă.

18. Cheltuielile care vor fi suportate de client după emiterea hotărârii instanței sau care au fost determinate de succesul obținut, de regulă, nu sunt adjudecate de instanțe.
19. Se recomandă avocaților să explice clienților modalitatea de compensare de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică și să asigure clienții cu apărare adecvată și bază probatorie suficientă pentru a convinge instanțele de judecată să acorde compensarea maximă a cheltuielilor suportate.
20. Recomandarea Baroului Avocaților din Republica Moldova din 29.12.2005 privind cuantumul onorariilor percepute în diverse categorii de cauze își pierde valabilitatea după aprobarea prezentei Recomandări.
21. Consiliul Uniunii Avocaților poate revizui prezenta Recomandare privind diapazonul rezonabil și recomandabil pentru mărimea tarifelor orare ale avocaților din Republica Moldova, ținând cont de rata inflației, de creșterea coșului minim de consum, de alte circumstanțe economice și în baza altor criterii obiective.

Anexa 1

**MODEL DE RAPORT
PRIVIND ACTIVITATEA AVOCATULUI ÎN CAUZA _____
Anexa la Factura nr. _____ din xx.xx.2011**

Onorarii de avocat				
Data	Descrierea activităților	Ore	Rata (MDL)	SUMA
00.00.2011				
00.00.2011				
00.00.2011				
00.00.2011				
00.00.2011				
Total				

Exemplu:

Onorarii de avocat				
Data	Descrierea activităților	Ore	Rata (MDL)	SUMA
01.07.2011	Studierea materialelor prezentate de client; discutarea cu [denumirea organului de stat] privind situația clientului	Se indică numărul de ore complete (e.g. 2.0) sau fracționate (e.g. 0.75, 1.25)	Se indică suma tarifului orar în lei sau în altă valută	Se indică produsul înmulțirii dintre numărul de ore și rata orară
03.07.2011	Pregătirea proiectului cererii de chemare în judecată			
05.07.2011	Coordonarea textului cererii de chemare în judecată cu clientul; modificarea textului cererii			
06.07.2011	Depunerea cererii de chemare în judecată			
27.07.2011	Pregătirea pentru prima ședință în cauză; pregătirea unui demers privind solicitarea unor materiale de la [organul de stat]			
28.07.2011	Participarea la prima ședință în cauză			
Total				

Anexa 2
EXEMPLU DE APLICARE DE TARIFE FIXE

Un exemplu de abordare a opțiunii tarifelor fixe:

1. 1000 lei – tarif fix pentru participare în fiecare ședință de judecată în instanțele de orice nivel sau la desfășurarea fiecărei acțiuni procesuale;
2. 750 lei – tarif fix pentru realizarea fiecăreia dintre acțiunile următoare:
 - prima întâlnire cu beneficiarul asistenței juridice calificate sau rudele acestuia;
 - întrevvedere cu beneficiarul asistenței juridice calificate care se află în detenție, dar nu mai mult de cinci întrevederi în cauză;
 - studierea materialelor cauzei în faza pregătirilor pentru desfășurarea acțiunii procesuale sau a ședinței de judecată;
 - studierea procesului-verbal al ședinței de judecată după terminarea acesteia;
 - formularea obiecțiilor asupra proceselor-verbale ale ședințelor de judecată;
 - studierea sentinței redactate și explicarea conținutului sentinței beneficiarului de asistență juridică calificată;
3. 1500 lei – tarif fix pentru întocmirea, după caz, a acțiunii sau referinței la acțiune, întocmirea și depunerea cererilor legate de desfășurarea acțiunilor procesuale, pentru întocmirea și depunerea cererii de apel sau recurs;
4. 1750 lei – tarif fix pentru admiterea integrală sau parțială a cererii de apel sau recurs, depuse de avocat;
5. 250 lei – tarif fix pentru fiecare oră suplimentară de așteptare după primele 30 de minute scurse de la ora stabilită pentru ședința de judecată sau acțiunea procesuală;
6. Avocatul se remunerează cu 350 lei în cazul în care are loc amânarea ședinței de judecată din motive care nu depind de voința avocatului. Această prevedere nu se aplică, dacă amânarea ședinței de judecată intervine din cauza avocatului.
7. La acordarea asistenței juridice în cazul unor infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave, avocatul se remunerează suplimentar cu 250 lei pentru fiecare dintre acțiunile menționate.
8. Remunerarea avocatului care acordă asistență juridică de urgență se majorează cu 25%, dacă asistența juridică este acordată în zilele de odihnă sau în alte zile desemnate echivalente acestora, sau în zilele de sărbători oficiale.
9. Remunerarea avocatului care acordă asistență juridică cu utilizarea unei limbi străine (alta decât limbile menționate expres în Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești) se majorează cu 25%, dacă limba străină respectivă este necesară și efectiv utilizată de avocat, pentru a comunica cu persoane și a examina și/sau întocmi documente în legătură cu acordarea asistenței juridice în cauza concretă.
10. Dacă cauza încetează drept rezultat al împăcării părților, inclusiv prin mediere sau altă modalitate alternativă de soluționare a litigiilor, remunerarea totală a muncii avocatului se majorează cu 5000 lei.
11. Pot fi prevăzute tarife fixe și pentru alte situații convenite între avocat și client.

APROBATConsiliul Uniunii Avocaților
din Republica Moldova
Decizia nr. 2 din 30.03.2012**STATUTUL**
ASOCIAȚIEI TINERILOR AVOCAȚI**PREAMBUL**

Constituită ca asociație profesională, apolitică, nonprofit, prin libera manifestare a voinței persoanelor asociate, în vederea promovării și protejării intereselor comune ale profesiei de avocat.

Conducându-se de prevederile Constituției Republicii Moldova, Legea Republicii Moldova 1260-XV cu privire la avocatură din 19.07.2002, Statutul Profesiei de Avocat nr.302 din 08.04.2011, prezentul Statut a fost aprobat prin decizia Consiliului Uniunii Avocaților din Moldova din 30 martie 2012.

1. DISPOZIȚII GENERALE

1. **Asociația Tinerilor Avocaților** (în continuare – „ATA”) este o asociație profesională, apolitică, nonprofit, constituită prin libera manifestare a voinței persoanelor asociate, în vederea realizării în comun a scopurilor determinate de prezentul Statut.
2. Durata de activitate a ATA este nelimitată.
3. ATA nu va susține vreun partid politic, bloc electoral sau candidați la vreo funcție în cadrul autorităților publice.
4. Sediul ATA se află pe adresa sediului Uniunii Avocaților din Republica Moldova. ATA are sub-cont bancar și ștampilă proprie.